

STUDIE- OG ARBEIDSTILLATELSE

En brosjyre i utlendingsrett

Jussbuss

Brosjyre om studie- og arbeidstillatelse

Sist oppdatert høst 2018

Innholdsfortegnelse

INNLEDNING	2
STUDIETILLATELSE	2
1. Krav som må være oppfylt for å få studietillatelse	2
2. Deltidsarbeid	4
3. Søknad	4
4. Varighet og fornyelse	4
OPPHOLDSTILLATELSE FOR FAGLÆRTE ARBEIDSTAKERE	6
1. Kort om ulike arbeidstillatelser	6
2. Krav som må være oppfylt for å få oppholdstillatelse som faglært arbeidstaker	6
3. Søknad	7
4. Hvis du mister jobben	8
5. Varighet og fornyelse	8
ARBEIDSSØKERTILLATELSE	9
SAKSGANGEN	10
1. Søknad	10
2. UDI behandler søknaden	10
3. Klagebehandling	10
4. Figur over saksgangen	11
HVORDAN SKRIVE EN KLAGE	12
KONTAKT	13

Innledning

For å kunne bo og jobbe i Norge må du ha en oppholdstillatelse. Dette kan for eksempel være en studietillatelse, en arbeidstillatelse eller en arbeidssøkertillatelse. Denne brosjyren forklarer reglene knyttet til disse oppholdstillatelsene.

Hvis du er statsborger i et EU/EØS-land gjelder det egne regler for å jobbe og bo i Norge. Det vi går gjennom her gjelder bare for deg hvis du er statsborger i et land utenfor EU.

Studietillatelse

1. Krav som må være oppfylt for å få studietillatelse

1.1 Studieplass

For å få oppholdstillatelse for å studere må du ha en studie plass på høyskole eller universitet. Som hovedregel kan man ikke få studietillatelse for å gå på videregående skole, men det finnes unntak. Hvis dette er aktuelt for deg kan du kontakte UDI for å få mer informasjon.

Skolen du har fått plass på må være *offentlig godkjent*. De fleste skoler som tilbyr høyere utdanning er offentlig godkjente, men for å være sikker kan du kontakte NOKUT som har ansvaret for dette. Hvis det er en folkehøyskole du skal gå på, må du kontakte UDI eller undersøke på deres nettsider om skolen er godkjent av dem. For livssynsskoler gjelder egne regler, og du bør ta kontakt med den aktuelle skolen for å finne ut om den er godkjent.

Studiet du skal gå på må være en *heltidsutdanning*. Det betyr at skolen må gi rett til full støtte fra Statens lånekasse for utdanning (Lånekassen). Denne regelen gjelder selv om du ikke får støtte derfra. For videregående skoler kan kravet være annerledes, og du bør kontakte UDI hvis det er en videregående skole du skal gå på.

For å vise at studiet er en heltidsutdanning, må du i tillegg legge frem en plan for utdanningen. Det holder at du legger ved opptaksbrevet du har fått fra skolen du skal gå på.

Det er Samordna opptak som tar imot søknader om studie plass. Du kan kontakte dem eller den skolen du har tenkt å gå på for spørsmål om studiet og søknadsprosessen.

1.2 Studiekompetanse

For å kunne studere i Norge må du ha det som kalles for *generell studiekompetanse*. Det betyr som regel at du har tatt videregående skole. For innbyggere fra noen land kreves det også at du har annen utdanning. For å finne ut om du har det du trenger kan du kontakte Samordna opptak, eller gå inn på denne nettsiden:

http://www.samordnaopptak.no/info/utenlandsk_utdanning/

1.3 Språkkunnskaper

For de fleste studier i Norge gjelder det krav til språkkunnskaper i norsk og engelsk for å få opptak. Det varierer hvor høye kravene er, og du bør kontakte skolen du skal gå på eller Samordna Opptak for å finne ut av dette. Nettsiden under sier noe om hvordan du kan dekke språkkravene:

http://www.samordnaopptak.no/info/utenlandsk_utdanning/sprakkkrav/krav-til-norsk-og-engelsk-for_hoyere_utdannning/index.html

1.4 Underhold

For å få oppholdstillatelse for å studere må du også vise at du har nok penger til å klare deg mens du er i Norge. Dette kalles for *underhold*. Du må ha like mye penger hvert år som Lånekassen gir. For skoleåret 2018/2019 er dette 116 369 kroner, men beløpet endrer seg hvert år. Du kan kontakte Lånekassen for mer informasjon om dette.

Beløpet kan dekkes gjennom stipend du får fra hjemlandet ditt, eller det kan være dine egne penger. Hvis du skal dekke beløpet gjennom stipend fra hjemlandet, må du legge ved dokumentasjon på det i søknaden. Hvis du skal bruke egne penger, må du vise at du har pengene på en norsk konto. Hvis du ikke får åpnet en norsk konto må du enten ha dokumentasjon fra banken din om at pengene står på en konto som er din, eller du kan spørre skolen du skal gå på om de har en løsning for dette.

Hvis du skal gå på folkehøyskole gjelder egne regler om underhold. Du kan kontakte den aktuelle skolen eller UDI for mer informasjon om dette.

1.5 Bolig

Det er også et krav om at du har et sted å bo mens du skal være i Norge. Dette kan være en egen bolig, eller du kan leie av noen eller bo på skolen.

Hvis du skal leie av noen må du legge frem en skriftlig leiekontrakt som er godkjent av den som eier leiligheten. Hvis du skal bo på skolen eller et sted de finner holder det at skolen opplyser om dette i opptaksbrevet.

1.6 Returforutsetninger

Når norske myndigheter skal vurdere en søknad om studietillatelse, ser de også på hvor sannsynlig de mener det er at du drar tilbake til hjemlandet ditt når du er ferdig med å studere. Dette kaller de for *returforutsetninger*. Grunnen til at de vurderer dette, er at studietillatelsen bare gir en midlertidig oppholdstillatelse. Selv om alle de andre vilkårene er oppfylt, kan UDI avslå søknaden på grunn av deres vurdering av returforutsetningene.

I denne vurderingen legger UDI stor vekt på hvilket land du kommer fra. UDI grupperer land etter hvor sannsynlig de mener det er at innbyggerne fra landet ønsker å bosette seg i et annet land. Hvis landet ditt er i såkalt "rød", "oransje" eller "gul" gruppe, er utgangspunktet at UDI mener det er en viss fare for at du kan komme til å bli værende i Norge etter at studietillatelsen er utløpt. Det kan derfor være lurt å kontakte UDI for å finne ut hvilken gruppe hjemlandet ditt er i.

Når du søker om oppholdstillatelse som student må du altså vise UDI at du har tenkt å reise tilbake til hjemlandet ditt når studiet er over. Da er sannsynligheten større for at de innvilger søknaden. Dette gjør du ved å forklare hvilken tilknytning du har til hjemlandet. For eksempel kan det være relevant å si noe om familie, jobb, ansvar, eiendom og økonomiske forpliktelser i hjemlandet. Det er viktig at du kan dokumentere denne informasjonen.

Hvis du tidligere har søkt på andre oppholdstillatelser i Norge og fått avslag, for eksempel på en asylsøknad, kan det telle negativt i vurderingen.

2. Deltidsarbeid

For å få oppholdstillatelse for å studere, må studiet være formålet med oppholdet ditt her i Norge. Det betyr at du ikke kan komme hit hvis grunnen til at du kommer egentlig er at du vil gjøre noe annet. Derfor har du i utgangspunktet ikke lov til å jobbe mer enn 20 timer i uken ved siden av studiene.

Hvis arbeidet er en del av utdanningen kan du søke om å få jobbe fulltid i perioder. I ferier kan du alltid jobbe fulltid.

Deltidsjobben kan være med på å fylle kravet til underhold. Jobben behøver ikke å ha noe med studiet å gjøre. Hvis du har et tilbud om jobb når du søker, må du legge ved dokumentasjon på det, for eksempel en arbeidskontrakt. UDI kan kreve et litt høyere beløp hvis du skal oppfylle kravet til underhold med deltidsjobb.

3. Søknad

En søknad om studietillatelse skal leveres hos en norsk ambassade i hjemlandet ditt eller der du har hatt oppholdstillatelse de siste seks månedene.

I noen tilfeller kan man få lov til å registrere søknaden hos politiet i Norge. Dette kan for eksempel være hvis du allerede har en oppholdstillatelse i Norge. Hvis det er tilfellet, er det veldig viktig at du leverer søknaden senest én måned før tillatelsen løper ut.

Det er mange dokumenter som må følge med en søknad. Du kan se en liste over dette på UDI sine hjemmesider (udi.no), eller du kan følge denne linken:

<https://www.udi.no/sjekklister/studier-og-au-pair/sjekkliste-student/>

Hvis du har spørsmål om hvor du kan levere søknaden kan du kontakte UDI.

4. Varighet og fornyelse

En studietillatelse vil som hovedregel være for den perioden du skal studere. Hvis du skal studere i tre år, vil tillatelsen derfor som oftest være i tre år.

En tillatelse kan aldri gis for mer enn tre år av gangen. Hvis studiet du er opptatt ved varer lengre enn dette, eller du av andre grunner bruker lengre tid på å fullføre, må du derfor søke om fornyelse. Det samme gjelder hvis du skal begynne på et nytt studium.

Hvis du søker om fornyelse fordi du er forsinket i studiene, må du forklare hvorfor du er forsinket. Det er bra hvis du kan dokumentere dette, for eksempel ved sykemelding fra lege.

Hvis du skal begynne på et nytt studium, er det et krav om at dette blir sett på som en videreføring av den utdannelsen du fikk studietillatelse for. Du må legge ved en uttalelse fra skolen du skal gå på som sier noe om dette. Hvis du ikke har fullført den første utdannelsen, vil et nytt studium som hovedregel ikke bli sett på som en videreføring. Det er derfor viktig at du fullfører utdannelsen du fikk tillatelse for hvis du har lyst til å fortsette å studere i Norge.

Det er veldig viktig at du søker om fornyelse senest én måned før tillatelsen du allerede har løper ut. Du finner mer informasjon om hvordan du søker om fornyelse på UDIs nettsider.

En studietillatelse gir ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse.

Oppholdstillatelse for faglærte arbeidstakere

1. Kort om ulike arbeidstillatelser

Det er mange forskjellige former for arbeid som kan gi oppholdstillatelse i Norge. Denne brosjyren handler om arbeid hvor man er *ansatt som faglært hos en arbeidsgiver i Norge*.

Det finnes egne regler om arbeidstillatelse for den som ønsker å drive selvstendig næringsvirksomhet, eller som er ansatt av en utenlandsk arbeidsgiver. Hvis dette er aktuelt for deg kan du kontakte UDI for mer informasjon.

2. Krav som må være oppfylt for å få oppholdstillatelse som faglært arbeidstaker

2.1 Faglært

Det første kravet som må være oppfylt for å få denne oppholdstillatelsen, er at du må være "*faglært*". Det betyr at du har en fullført utdanning fra høgskole eller universitet, eller at du har tatt fagutdanning på videregående skole eller fagskole.

Med fagutdanning menes en utdanning som er rettet inn mot et bestemt yrke. En generell "allmennfaglig" videregående utdanning gir ikke rett til oppholdstillatelse som faglært. For utdanning fra høyskole eller universitet er det ikke noe krav om at utdanningen må være yrkesrettet.

Utdannelsen kan være fra Norge eller fra et annet land. Det er viktig at du kan dokumentere den utdannelsen du har.

Hvis du ikke har slik utdanning kan du likevel regnes som faglært hvis du kan vise at du har *spesielle kvalifikasjoner*. Det betyr at du har jobbet med det samme yrket i lang tid og at du kan dokumentere at du har gjort dette. Du må klare å vise at du har samme kompetanse som en som har tatt en utdanning innenfor fagområdet. Det vil være vanskeligere å få arbeidstillatelse på denne måten enn hvis du har en utdanning.

2.2 Tilbud om relevant jobb

I tillegg til å være faglært eller ha spesielle kvalifikasjoner må du ha et *tilbud om en jobb i Norge*. Utdanningen eller de spesielle kvalifikasjonene du har må være *relevant(e)* for denne jobben.

At utdanningen er relevant for jobben betyr at den må være nødvendig for å få jobben. Hvis du for eksempel er utdannet som sykepleier, må du ha tilbud om en jobb hvor du skal jobbe som sykepleier. Da hjelper det ikke om du for eksempel har tilbud om en jobb som snekker.

Hvis en person uten utdanning kan få den samme jobben, regnes heller ikke din utdanning som nødvendig for jobben.

For å kunne jobbe med noen yrker i Norge kreves det at utdannelsen din er godkjent av norske myndigheter. Hvis du lurer på om din utdanning krever godkjenning kan du kontakte NOKUT.

2.3 Heltidsarbeid for én arbeidsgiver

Jobben du skal ha må være en *heltidsstilling*. Det betyr som utgangspunkt at det må være en 100 % stilling, men det vil som oftest være nok også hvis det er snakk om en stilling som utgjør 80 % eller mer. Du kan kontakte UDI hvis du er usikker på om du har høy nok stillingsprosent.

At jobben skal være for *én arbeidsgiver* betyr at du ikke kan få arbeidstillatelse for å jobbe for eksempel i en 50 %-stilling hos to forskjellige arbeidsgivere.

Det kan gjøres unntak både fra kravet om heltidsarbeid og at det bare skal dreie seg om én arbeidsgiver. Hvis det er aktuelt bør du kontakte UDI for mer informasjon.

2.4 Lønn

For å få oppholdstillatelse som faglært må du få samme lønn som det er vanlig å få i Norge for den type jobb du har tilbud om. Hvis du har en utdanning fra høgskole eller universitet, for eksempel en bachelor, må du få en lønn som er vanlig i Norge for en arbeidstaker med denne utdanningen. Hvis det finnes en tariffavtale eller tarifflønn for ditt yrke i Norge, krever UDI at du minimum er tilbudt lønn på nivået som følger av disse avtalene.

Hvis det ikke er mulig å si hva som er vanlig lønn for ditt yrke, og det heller ikke finnes noen tariffavtale som regulerer lønn, finnes det noen grenser for hvor lite man kan tjene. Lønningen kan da aldri være mindre enn et bestemt beløp som endres hvert år av de norske myndighetene. Hvis man søker fra 1. mai 2018 til 1. mai 2019 er minimumskravet 391 800 kr for søkere med bachelorgrad og lignende utdanning, og for søkere med mastergrad eller annen høyere utdanning er beløpet 435 500 kr. Du kan kontakte UDI for å få vite hva beløpet er for din yrkesgruppe, avhengig av når du søker.

2.5 Bolig

Det er også et krav om at du har et sted å bo mens du skal være i Norge. Dette kan være en egen bolig, eller du kan leie av noen.

Hvis du skal leie av noen må du legge frem en skriftlig leiekontrakt som er godkjent av den som eier leiligheten.

2.6 Alder

For å kunne få arbeidstillatelse som faglært i Norge må du være over 18 år.

3. Søknad

En søknad om arbeidstillatelse skal leveres hos en norsk ambassade i hjemlandet ditt eller der du har hatt oppholdstillatelse de siste seks månedene. Hvis du har lovlig opphold i Norge, og du kan dokumentere at du er faglært, kan du levere søknaden hos politiet i Norge.

Det er mange dokumenter som må følge med en søknad. Du kan se en liste over dette på UDI sine hjemmesider. Du finner den ved å søke på ordet "faglært" på UDIs sider, eller ved å følge denne linken:

<https://www.udi.no/sjekklistar/arbeid/sjekkliste-for-faglart-med-arbeidsgiver-i-norge/>

4. Hvis du mister jobben

Hvis du mister jobben din må du si ifra til politiet innen syv dager. Da har du lov til å være i Norge i inntil seks måneder for å søke ny jobb. Du har ikke lov til å være her lenger enn tillatelsen din varer, selv om det er kortere enn seks måneder.

Hvis du får en ny jobb innen de seks månedene må du si ifra til politiet innen syv dager. Den jobben du får må være samme type jobb som den du allerede har oppholdstillatelse for.

5. Varighet og fornyelse

En arbeidstillatelse vil i utgangspunktet vare så lenge som arbeidsforholdet skal vare, og du må si noe om arbeidsforholdets varighet når du søker.

Tillatelsen vil allikevel ikke kunne vare i mer enn tre år. Hvis arbeidsforholdet varer lenger enn tre år, eller lenger enn du oppga i søknaden, blir du derfor nødt til å fornye tillatelsen for å fortsette å jobbe i Norge.

Når du søker om fornyelse må det dreie seg om samme type arbeid som du søkte om første gang, men det trenger ikke være hos samme arbeidsgiver. Det er veldig viktig at du søker om fornyelse senest én måned før tillatelsen du allerede har løper ut.

Se listen nevnt under punkt 3 for hvilke dokumenter du må ha med i en søknad om fornyelse. Du finner mer informasjon om hvordan du søker på UDIs nettsider.

En oppholdstillatelse for faglærte arbeidstakere danner grunnlag for *permanent oppholdstillatelse*. At oppholdstillatelsen er permanent betyr at den ikke trenger å fornyes. Du kan søke om permanent oppholdstillatelse når du har vært i Norge med arbeidstillatelse i tre år. Du kan kontakte UDI hvis du vil vite mer om hvilke rettigheter du får med en permanent oppholdstillatelse.

Arbeidssøker tillatelse

Hvis du er faglært (se om dette under punkt 2.2 i delen om arbeidstillatelse) og du er i Norge på studietillatelse, kan du søke om å få *oppholdstillatelse for å søke arbeid*. En slik tillatelse gjør at du kan være i Norge i inntil ett år etter at studietillatelsen er utløpt for å søke på relevante jobber.

Jobbene du søker på må ha en sammenheng med at du er faglært. Det er på den annen side ikke noe krav om at studiet du har oppholdstillatelse for er relevant for jobbene du søker.

For å få en slik tillatelse stilles det et krav om at du har nok penger til å klare deg mens du er i Norge. Du må ha minst 20 248 kroner i måneden, altså 242 966 kroner i året. Dette må være dine egne penger, og må vanligvis stå på en norsk bankkonto. Hvis du har fått tilbud om jobb i Norge mens du leter etter relevant faglært jobb, kan inntektene fra denne jobben regnes med.

Det er viktig at du søker om arbeidssøker tillatelse senest én måned før studietillatelsen er løpt ut.

Du finner mer informasjon om arbeidssøker tillatelse og hvordan du søker på:

<https://www.udi.no/skal-soke/arbeidsinnvandring/arbeidssoker/>

Saksgangen

På side 11 ser du en oversikt over saksgangen i en sak om oppholdstillatelse for å jobbe eller studere. Saken vil forløpe seg slik:

1. Søknad

Først må du *registrere søknaden på nett og betale et gebyr*. Dette gjør du via UDIs nettsider (udi.no).

Etter at du har gjort dette må du *levere søknaden din og de dokumentene som skal følge med* ved personlig oppmøte. Hovedregelen er at du leverer søknaden ved den norske ambassaden eller annen norsk utenriksstasjon i landet hvor du er statsborger. I noen tilfeller kan du også søke fra Norge. Da leverer du søknaden og dokumentene som skal være med ved politistasjonen der du bor.

2. UDI behandler søknaden

Når du har gjort dette, behandler UDI søknaden din. De kan enten innvilge søknaden, eller gi deg et avslag.

Hvis UDI *innvilger* søknaden, får du oppholdstillatelse, og kan komme til Norge. Saken er da avsluttet.

Hvis UDI gir deg *avslag*, får du ikke oppholdstillatelse. Med mindre du har en annen oppholdstillatelse, kan du da ikke komme til Norge. Saken avsluttes hvis du ikke klager.

3. Klagebehandling

Hvis du har fått avslag på søknaden, kan du *klage på avslaget*. Du må klage innen tre uker etter at du fikk beskjed om avslaget.

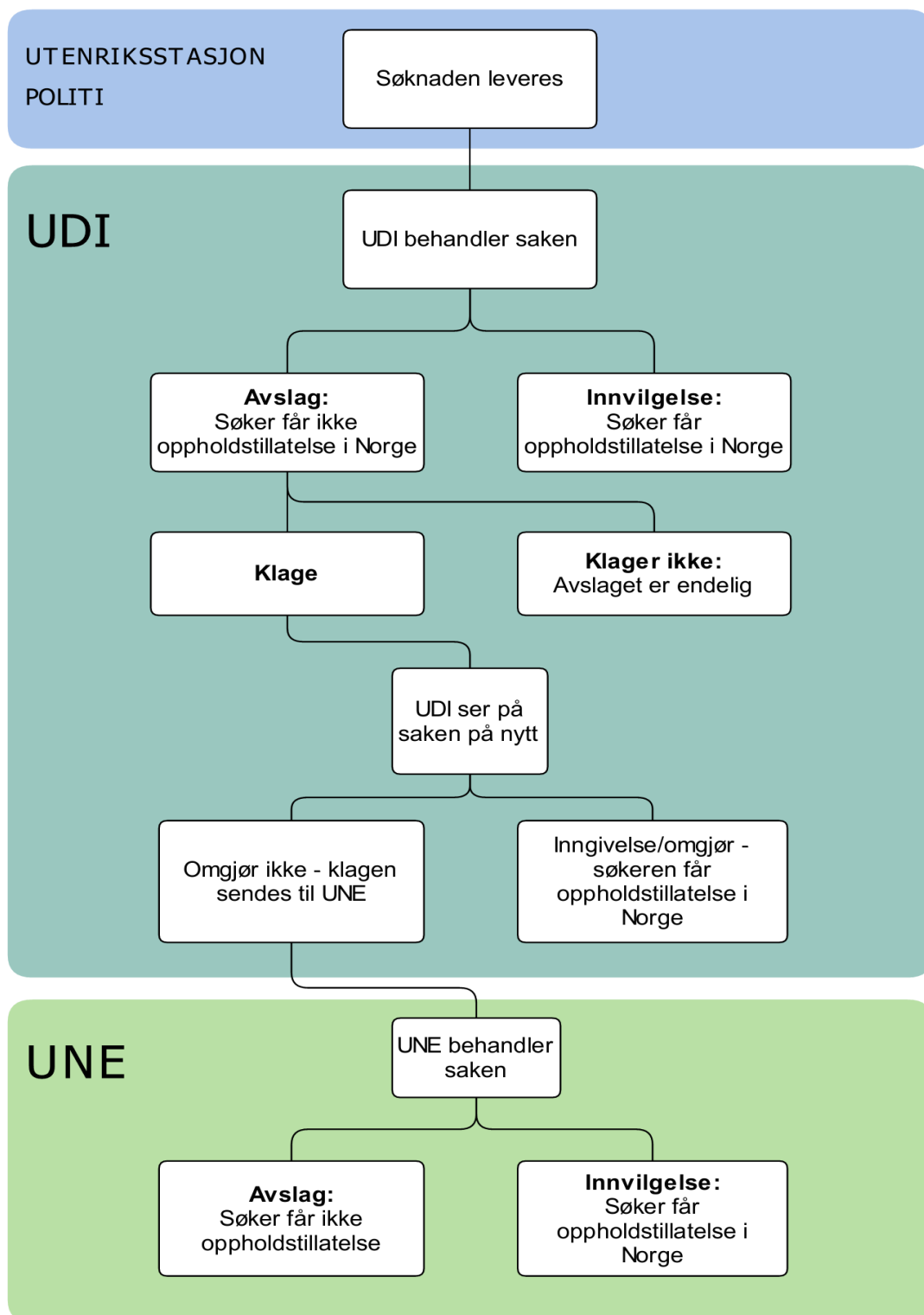
Når du klager, vil UDI se på saken en gang til. Hvis de fortsatt mener at du ikke skal få oppholdstillatelse, sender de saken videre til UNE for endelig behandling.

Hvis UNE er uenige med UDI, kan de endre på UDIs avgjørelse og gi deg oppholdstillatelse. Hvis de er enige med UDI, blir vedtaket stående og du får ikke oppholdstillatelse.

Det går ikke an å klage på UNEs avgjørelse. Hvis de ikke endrer på avslaget, er saken derfor i utgangspunktet avsluttet. Men hvis det er ting de ikke har fått med seg, eller ting som har endret seg siden du søkte, går det an å sende dem et brev hvor du ber dem om å se på saken en gang til. Dette kalles en *omgjøringsbegjæring*.

En omgjøringsbegjæring bør sendes innen én måned etter at UNE avgjorde saken.

4. Oversikt over saksgangen

Hvordan skrive en klage

Under er et forslag til hvordan en klage kan se ut. Man bør forsøke å dokumentere det man skriver i klagen ved for eksempel arbeidskontrakt, ligningsoppgjør og vigselsattest.

<i>Ditt lokale politikontor/ Utenriksstasjon/UDI</i>	
<i>Deres adresse</i>	
<i>Deres postnummer</i>	
	<i>Dato</i>
<i>Ditt navn</i>	
<i>Din adresse</i>	
Referansenummer (DUF-nummer): xxxx xx xxxx-xx	
KLAGE PÅ VEDTAK OM AVSLAG PÅ SØKNAD OM TILLATELSEN DU HAR SØKT PÅ – BORGER AV HJEMLAND – FORNAVN – ETTERNAVN - FØDSELSDATO	
Viser til vedtak om avslag på søknad om <i>tillatelsen du har søkt på</i> av UDI <i>dato</i> . Klagefristen ble satt til <i>dato</i> . Klagen er derfor fremmet i tide.	
Jeg vil komme med opplysninger i saken. Jeg vil be om at det tas hensyn til at:	
- <i>Opplysninger om hvorfor vilkårene for tillatelsen du har søkt på er oppfylt</i> . Det vil stå i vedtaket fra UDI hvorfor søknaden er avslått, og du må prøve å vise hvorfor dette er feil.	
Med vennlig hilsen,	
<i>(underskrift)</i>	
<i>Fornavn etternavn</i>	
<i>Vedlegg 1: Tittel</i>	
<i>Vedlegg...</i>	

Du må fylle ut det som er merket med *kursiv* selv. Alle vedlegg merkes med vedleggsnummer, navnet ditt og referansenummer (DUF-nummer).

Jussbuss kan hjelpe deg hvis du har fått avslag på søknaden din. Det er best om du kontakter oss så fort som mulig etter at du har mottatt avslaget, slik at du kan få hjelp av oss før klagefristen går ut. Se neste side for kontaktinfo.

Kontakt

Hvis du har spørsmål om tillatelsene i denne brosjyren kan du kontakte UDIs veiledningstjeneste på tlf. 23 35 16 00.

Hvis du har fått avslag på søknaden din kan du kontakte Jussbuss for hjelp. Jussbuss tar i mot nye saker på mandager mellom kl. 17.00 og 20.00, og tirsdager mellom kl. 10.00 og 15.00. Du kan komme innom oss på kontoret vårt i Skippergata 23 i Oslo, eller du kan ringe oss på tlf. 22 84 29 00.

Andre steder du kan kontakte:

Politiet	22 34 21 00
NOKUT	21 02 18 00
Samordna opptak	815 38 240
Lånekassen	80 03 03 00

Servicesenteret for utenlandske arbeidstakere - Schweigaardsgate 17, Oslo.
Se www.sua.no for adresse i Stavanger, Bergen, Trondheim eller Kirkenes.

Hvis du har spørsmål om ledige stillinger kan du kontakte:

NAV 55 55 33 33 eller www.nav.no

Caritas Storgata 38, 0182 Oslo

Du kan også se på nettsiden www.nav.no/workinnorway